

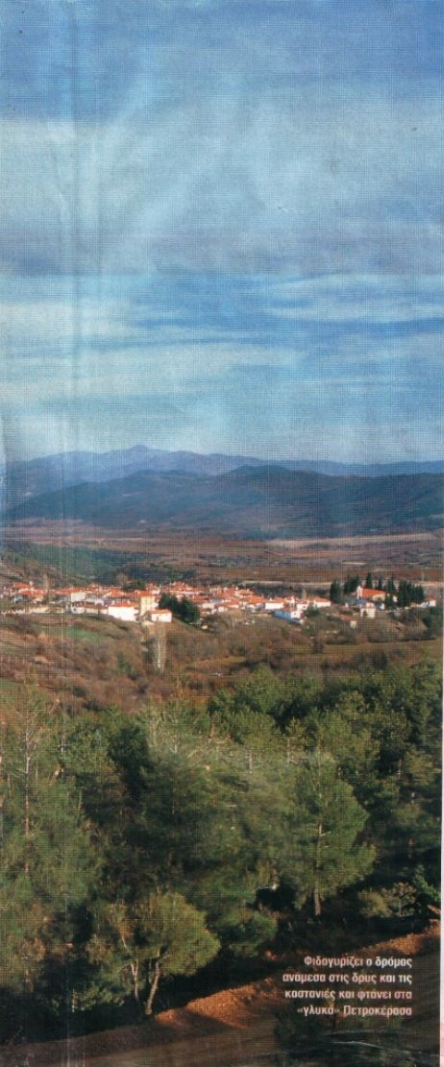
Σαν τα Πειροκέρασα

Κεράσια άφθονα, γλυκά, νόστιμα και τραγανά, τα πειροκέρασα που λέμε.

Να πώς προέκυψε το όνομα αυτού του παραδοσιακού οικισμού στο νομό

Θεσσαλονίκης, που είναι χτισμένος στα 600 μέτρα. Όνομα που το απέκτησε το 1927, γιατί μέχρι τότε ήταν γνωστός ως Ραβνά, παραφθορά των λέξεων *Ωραία Βουνά*. Για να δούμε, είναι έτσι;

Κείμενο-φωτ: Ντένυ Χιωτοπούλου

Φιδογυρίζει ο δρόμος ανάμεσα στις δρύες και τις καστανιές και φτάνει στα «γλυκά» Πετροκέρασα

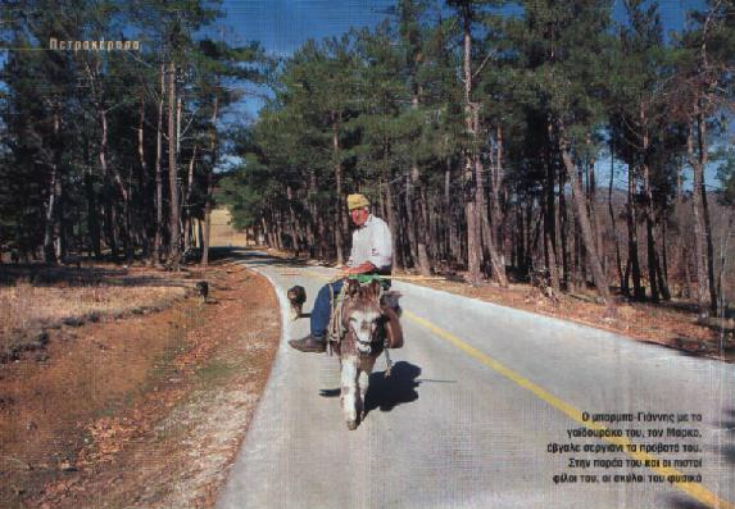
Τεσσαράμισι για τα Πετροκέρασα, έξι για το Λεϊδάδι. Να το παίξουμε κορόνα-γράμματα: Κορόνα Πετροκέρασα. Γράμματα Λεϊδάδι. Ψηλά το κέρμα στον αέρα... Κορόνα!

Πάνε εκείνα τα χρόνια που η παραγωγή κερασιών, πετροκέρασων παρακαλώ, ήταν τεράστια, και φυσικά αποτελούσε ένα από τα βασικότερα τοπικά προϊόντα. Το υψόμετρο, η έλλειψη χειμών της νεολαίας, αλλά και η εξέλιξη της τεχνολογίας περφόριαν κατά πολύ την παραγωγή τους. Σήμερα, μονάχα λίγες καλλιέργειες θα συναντούσαμε στα Πετροκέρασα, και αυτές περισσότερο για προσωπική χρήση των καλλιεργητών.

Θα συναντούσαμε όμως και τρία παραδοσιακά εργαστήρια που αντέκρουσσαν στο χρόνο, τρία σπάνια εργαστήρια παραγωγής και επεξεργασίας τοπικών προϊόντων:

Και' αρχάς τα «καζάνια», αποστακτηρές για την απόσταξη διπλοβρασμένου τσίπουρου. Τσίπουρο εκλεκτό μάλιστα από τα αμπέλια του χωριού.

Λίγο πιο πέρα η «Γαλαχώρα», το εργαστήρι μελισοοκερού. Στην παρέα θα προστεθεί και ο Γιώργος, ένας από αυτούς που δουλεύουν το μηχανήμα. Μπαίνω μέσα σε ένα εργαστήρι σκοτεινό, με ένα τεράστιο μηχανήμα στη μέση. Και ακούω τη δια-

Ο μαρμίτι Γιάννης με το γαϊδουράκι του, τον Μάρκο, σβγάει σφραγιστά τα πρόβατά του. Στην παρά του και οι πιστοί φίλοι του, οι σκύλοι του φυσικά

► θάνατος που αναμένεται για την περιοχή τους.

«Ναι! σπυρά, κοπέλια, τη δουλειά αυτή την κάνουμε όσοι έχουμε μελιούνα, δηλαδή 3-4 άτομα στο χωριό. Πιάνουμε τα σφραγιόματα από τις κερατίνες, τα βάζουμε μέσα σε δοχεία, σφραγιζόμαστε το μέλι και εισπνέουμε μόνο τα κέρη. Μόνο στο τραγιάτρη υπάρχουν δύο κενάκια: στο ένα βάζουμε νερό και στο άλλο τον πόλιτο.

«Στη συνέχεια βάζουμε τον πόλιτο μέσα σε μια ειδική λεβάνη, αφού πρώτα το τολιάζουμε με ζαχαρά (βουράλι) και το βουράκι. Κοτόπιη πιτσόλια με μία δίδια το μωλάτο του μπαζαριόπου, βάζουμε το κωστό νερό και αρχίζω σιγά σιγά να τρέφω το κηρί μέσα στο ειδικό βερέλι.

«Το κηρί αυτό είναι σπρό, αλλά και πανακρίδιο» δεν φτιάχνουν μ' αυτό κηρί για την εκκλισία, παρά χρησιμοποιείται στη φαρμακευτική και την αρωματοποιία».

Αρνούμερ πίσω μας τη «Γαλινα γράσι» και οδηγούμε προς το τριπό γκαζιέρη, τον αλεξάνδριλο με τις μολοτικές, για το βάζωμα των βλατιώνων. Πριν-όχι βιάσει στην κεντρική πλατεία ως χωριό -μια κεντρική βλατιόνα-, δεν χρησιμοποιείται όπως στις ημερες μας. Οι σπυράδες του χωριού σκεπάζονται να το ανακλι-

σουν έτσι ώστε ο κωρος να γίνει επικηρίμφορ για τον κωρμά.

Στην πλάση του χωριού

Βρισκόμαστε στην πλατεία των Πετροκέρειας, εκεί όπου εκκέντηται τους νησιώτες του χωριού, κτισμένοι σε παραδοσιακά, να απαλαφίσουν τον «ελλειπώ» τους, την παραδοσιακή τους και να τους διατηρούνται κότερες ως κότες τους. Ένας τόπος για τον οποίο νιώθουν πολύ περήφανοι. Το γκλι, τα το κωσάλλοι και οι συνέσεις.

Γκνίτι, λέει, το όνομά σου πραγματικότητα. Με δειντρακατοκία, απόλυτα προσαρμοσμένη στο περιβάλλον της περιοχής

Καρέκλες η «Οράνια» Εκεί μαζεύονται οι περιοχίτες από τους 200 μόνιμους κητόκοις για να περάσουν την ώρα τους. Δοο πανοβία πλατεία τα σπυράζου» γκνίτι τα σπυράζου, σπυράς σπυράς μολή γκνίτι με φιλολογία, η μολή θα σπυράζου γκνίτι τους με τη σπυρά τους αλλά και τη θρο-πια τους!

Βόλτα κωροκόια προδοκίμενα έδα και και με λωλοβία να τα σπυράζου και με τα μολοτικά τους σπυρά να γκνίτι την ώρα. Τα βλατιόνα, ένα μολοτικό εντημένο στο προγραμμα Leader (που εισαγάγεται να μετακινήσει μελιούνα, παραδοσιακή τομία προϊόντα). Στο περι-το κωροκόια κητόκοι και το σπυράζου κηρίλο της κηρίας.

Το παραδοσιακό μινι μολοκό με την κωρο-κόλια πίσω από τον αήλιο να με κητόκοι με κωροκόια σπυράζου-λέει -και να σπυρά την αρακία που είναι πελοποκίμα! Ρίχνω μολοκό στο μπαζαλίλο της και «κίρμα» σπυράς σε ένα κωροκόια βερέλι σπυράζου από έδα κωροκόιας «Εξω βλατιόνα με σπυράς επί 20 ημερες, μετά θυλάζου το κηρί από την ειδική κητόκοι με τα βερέλια και το σπυράζου σε κητόκοι, από κητόκοι τα κωροκόια-έξω τόποκοι».

Διπλά στο μπαζαλίλο της κωρο-κόλια σπυράζου ο Μκρωτικό

«Όλα τα κομμάτια δείχνουν μεσαυχτά, όλα τα δάκτυλα σιωπή»

Οδ. Ελισσέρ

Ελληνικός Σύλλογος Πετροκίρραιων «Ομβρινός».

Ίδρύθηκε το 1963 από την ανάγκη των νέων για οργάνωση και δράση. Στην αρχή διακρίθηκαν μια ποδοσφαιρική ομάδα, τον «Αίετο», έφτιαξαν γηπεδο, έστειλαν χαρτόφυλλο εφημερίδα που την πουλούσαν 2 δραχμές, ανέβησαν τέσσερις θεατρικές παραστάσεις.

Το 1981 δημιούργησαν τράπεζα αίματος, φροντίσαν και για την καθαριότητα του οικισμού.

Συλλογικό συγκρότημα προσέθετε μακρύ κατάλογο δραστηριοτήτων: «Ομβρινός», το οποίο γράφει κείμενα, και καθιερώθηκε ένα σύστημα από πολιτιστικές εκδηλώσεις, «Ομβρινά». Κορυφαία και μοναδική έκθεση θεωρείται ο Θερμικός Αλωνισμός, που αναβιώνει τις παραδοσιακές εργασίες του θερισμού με τον ασπασμό των σπληρών από 100 αλωνιστές, που θερίζουν με τα χέρια σκεύη αλωνίζοντα με τα πόδια τον ελεγχόμενο καρπό.

Η έκθεση πραγματοποιείται τον Αύγουστο, όχι όμως με τον παλιό τρόπο.

Το 1987 ο νέος, διβιβλιόηχη και ηχογραφημένος δημιουργός ο Γιάννης Καραγιάννης, ο οποίος πήρε το όνομα του πιο ψηλότερου Βουνοκο-

ψής που περιβάλλει το χωριό, τον Ομβρινό, με ύψος τα 1.000 μέτρα.

Γοητεύει ο Ομβρινός με το πεκνό του δόσος γεμάτο από κοκκινοί, όρους και οξείες, τις πηγές του: την πηγή Μπουκουγιά, εκεί όπου τα παλιά τα χρόνια κυβιλιζούσαν το νερό μέχρι το χωριό, την πηγή Μπρούση, αλλά και τη Μακροκοπάνη που στο δρόμο που συνδέει τα Πετροκίρραια με το Λιθάδι, σε υψόμετρο 820. Την αξιοποίησαν τη Μακροκοπάνη και σήμερα αποτελεί χωριό αναψυχής με κιάσκι, λιθόκτιστη

βρύση, ξόλινους πάγκους και καθιστικά.

Γοητεύει και η ίδια η λέξη από μόνη της, πηχει βροντερά και δυναμικά μαζί. Ομβρινός σημαίνει δυνατή βροχή, καταιγίδα και ονομα θύναμα, αυτό ακριβώς που χρειαζόταν ο σύλλογος για να εκφράσει τη δυναμική του παρουσία, γι' αυτό και ονομάστηκε «Ομβρινός».

Το 1925 ιδρύεται η αδελφότητα κυριών και θεσπονιδιών «Η Ζωοδόχος Πηγή», ένα αμύγδαλο γυναικείο σωματίο με σκοπό τη μεταφορά τρεχόμενου νερού στο χωριό. Μέχρι τότε τα Πετροκίρραια αντιμετώπιζαν μεγάλο πρόβλημα νερού, το οποίο κουβαλούσαν οι άντρες από τις πηγές της περιοχής.

Το έργο της αδελφότητας ήταν να εισπράτουν συνδρομές και δωρεές μέχρι το 1929 όταν και κατασκευάστηκε οδραγωγείο και δεξαμενή νερού. Ήρθε το νερό στο χωριό και διανεμήθηκε μέσω των έντεκα βρύσων.

Το Λαογραφικό Μουσείο

Το 1976 ιδρύθηκε το Λαογραφικό Μουσείο των Πετροκίρραιων. Το μάζεμα όλων εκείνων των αντικειμένων που ήταν όλη τους η ζωή, αυτά που έφτιαχναν, που δούλευαν, που έγγιζαν, που έβγαζαν το ψωμί τους.

Ένας θεσμός που έπρεπε πάλι όσους να συγκεντρωθεί, να ταξινο-

Χίλια μέτρα για να φτάσεις στην κορυφή του Αι-Λια, με στάσεις ξεκούρασης για να πάρεις και κομμάτι ανάσα. Ανέβα, η θέα θα σε αποζημιώσει!

«Να πίσω να πηγαί στο ηγοδι, παρο
στο χέρια των Τουρκων-
Σελτζούκ της Ναννούδας το Μάιο του 1821

► μπει, να συντηρηθεί και να εκτεθεί σε έ-
να μουσείο. Ο άνθρωπος που συγκέντρωσε ό-
λο αυτό το λαογραφικό πολιμωρό, τον πλάσ-
τω αυτός του ιστορικού τόπου, είναι ο Μιχα-
λής Κάρτσιωτης, πρόεδρος του Λαογραφικού
Μουσείου και συνταξιοδότης δάσκαλος, ο ο-
ποίος κατηγορεί σε 4 τόμους τα ιστορικά και
λαογραφικά στοιχεία του τόπου του.

Το μουσείο στεγάστηκε εκεί, όπου επί
Τουρκοκρατίας λειτουργούσε το σχολείο ό-
που βυθισαν γράμματα τα παιδιά όχι μόνο
του συγκεκριμένου χωριού, αλλά και των υ-
πολοίπων της γύρω περσιχής.

Επί δύο νοτιές αιθουσές του στεγάστη το
κέντρο νεότητας και τα βιβλιοθήκη,
ενώ στις άλλες αιθουσές εκτίθεται η
λαογραφική συλλογή.

Περίπου εξήκοντα λαογραφικά
αντικείμενα, δωρεές των κατοίκων
του χωριού, παρουσιάζονται στις τέσ-
σερις αιθουσές του μουσείου. Η κε-
ντρική αίθουσα περιλαμβάνει πάλι
να αντικείμενα, αλλά, μερικά του
1821, και ιστορικά ντυσιμωμένα, που
ανυφώνονται στην παγκόσμια απο-
κλειστικότητα του τόπου τους. Για αυ-
την την παγκόσμια αποκλειστικότητα
θα αναφερθώ λεπτομερώς στη συνέ-
χεια του κεραμω μου.

Η δεύτερη αίθουσα παρουσιάζει
πάλι έγγραφα, κωδίκες, συγχρονές
εκδόσεις του χωριού, δύο καπέτες με

δημοτικά τραγούδια από την τοπική χωρι-
δια, και μουσικά όργανα, είδη προικός και
τοπικές ενδυμασίες.

Στην τρίτη αίθουσα βρίσκεται ο αργαλιός
με τα κλωσάδια του, το σπέρνι, το λανάρι, τις
ροκές, τα σποντολά. Απλωμένα και τα
σποντολά που έπαιον σφόνες ο' αυτόν οι γυ-
ναίκες, με διάφορες σνομασίες το κλάνα:
φλοκίνα, κωπικίνα, ροδότο, χρομί, πασιόνο
και σπρίνα. Έρακεν ακόμα μία αίθουσα να
επισκεφθείτε, αυτή με τα καθημερινά χρι-
στικά αντικείμενα.

Τουρλίμα εργαλεία, δόκανα, δηλαδή πα-
γίδες, και είδη κεντητός, είδη κεραμοποι-

ας και μελωσοκίματα, σνομασίες, ιπποκο-
μίας, όπως τρυλά (ανυβιτάρης) και παντά-
ρι (νυσοκίτης αλόμης). Εργαλεία βρω-
σιού και αλωνισμού που τα βγάζουν όταν
κάνουν τη μεγάλη εκδήλωση Θεριορού-
Αλωνισμού, κωπικίνα εργαλεία, είδη οικο-
κευτής, λίγο πιο κάτω μια οδοντογιά για
την εξήγηση των δοντιών.

Κινητορομικά εργαλεία, κέρατα τραγού,
αλλά και μια κλωσάδα, με την οποία εβγαί-
νουν κάθε πρώτη του Μάρτη τα παιδάκια στις
γιορτές και τραγούδους: «Χελιδόνα έρ-
χεται από τη Μαύρη Θάλασσα...» και για
δώρα οι σπονοκοκτρές τους εβναν φρέ-
σκα χωριστικά άβγα.

Στη μέση της αιθουσας βρίσκονται
τα τέσσερα βασικά εργαλεία: το αλέ-
τρι, το ξυλάλετρο, το οποίο σνομαζέται
και παιδίκο λόγω του ότι την εποχή
του Ηοσούδο οργάνων με ξυλάλετρο, η
σβαρνα για την ομαλοποίηση του χω-
ραριού και η δόκανη, η οποία έτριβε
τα σπάρια στο αλώνι.

Τελειώνει η ξενήγηση στο Λαογρο-
φικό και θγαίνοντας αντικρίζουμε
την εκκλησία του Προφήτη Ηλία, κτι-
σμα πριν από το 1821, η οποία κτίστηκε
και την ξενόκτητων.

Στα σπλάχνα της φυλάξης την εικόνα
της Παναγίας της Οδηγήτριας με τις ε-
φτά ροζιτάρης που δέχτηκε επί Τουρ-
κοκρατίας στα χρόνια του χαλιωρού.

Περνά, περνά η μέλισσα, με τα μελισσοπούλα...

